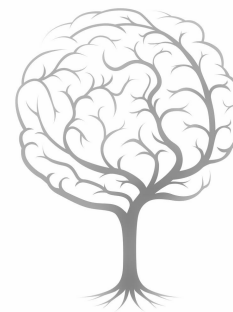

POSVIETĚTE SI NA SLEPÉ NÁSLEDOVANIE

Narodiť sa ako človek automaticky znamená byť členom v nespočetnom množstve skupín počínajúc národom a jeho kultúrou, pokračujúc profesiou, náboženstvom, rodinnou a končiac rôznymi rovesníckymi či záujmovými skupinami. Každé takéto spoločenstvo je nejakým sociálne definované a má svoje “nepísané” pravidlá, pri ktorých sa so samozrejmosťou očakáva, že ich budeme ako jeho členovia plniť, teda prispôbovať sa im. Ľudia v rôznej miere bez debaty akceptujú to, čo je súčasťou skupinovej identity. Členstvo máva veľa lákavých výhod. Avšak spolu s nimi si vyberá aj svoju daň.

Intelektuálna autonómia znamená myslieť sám za seba. Pozor, nie na seba, za seba! Nezávislý mysliteľ nenasleduje slepo davy, ale sám rozhoduje o tom, čomu má zmysel veriť a čomu nie. Slobodné stanovovanie si hodnôt je tiež plne v jeho zodpovednosti. Takáto osoba s autonómnym myslením má svoj život vo svojich rukách. Nekona “bez rozmyslu” a disponuje lepšou sebakontrolou. Nepodlieha bezradne svojim ani cudzím emóciám a rozmarom.

Versus

Intelektuálna konformita, tiež intelektuálna (alebo aj emočná) závislosť, je sociocentrická tendencia automaticky sa dívať na svet očami spoločnosti-spoločenstva bez ohľadu nato, či je to správne. Konformista tiež hľadá potvrdenie v rámci skupiny, pretože na súhlase ostatných členov záleží viac než na samostatnom nezávislom uvažovaní. Popularita v rozhodovaní predchádza pravdu. Zapadnúť a byť obľúbeným je natolko lákavé, že veľká väčšina ľudí je vo svojom myslení a konaní radšej konformistami. Fungujú ako zrkadlá, ktoré iba odrážajú vzorce správania a hodnotové systémy tých, ktorí ich obklopujú.

Rozhodnite sa, že si posvietite na svojho malého konformistu vo Vás. Ako sa prejavuje v jednotlivých oblastiach života, vo vzťahoch, v jednotlivých skupinách? Všimnite si, v akých situáciách sa prispôbujete viac a v akých menej. Aké to má následky? Zamyslite sa nad tým kedy konformita má zmysel (napríklad nevybavovať si svoj telefonát v reštaurácii nahlas) a kedy zmysel nemá (podporovať neetický business prípadne politické praktiky). Pozorujte stádovité tendencie na iných (aj na tých, ktorí sa radi menujú nezávislými).

Uvedomte si, že nezávislý mysliteľ bude radšej sám, než by sa mal za každú cenu pridať ku skupinám, ktoré slepo nasledujú spoločenské konvencie.

Ako sa stádovitosť prejavuje? V myslení a reči je možné ju rozpoznať napríklad v týchto argumentačných omyloch.

SPOLOČENSKÝ APEL (ARGUMENTUM AD POPULUM)

Tento argument pracuje s faktom, že určité väčšie množstvo ľudí v niečo verí, a tým pádom to musí byť za každých okolností pravdou. Spoločenský apel nás navádza k tomu, aby sme sa nutne stali súčasťou spoločenskej skupiny, ktorá nasleduje trendy. Je často využívaný v obchode, a teda aj v reklamách a reklamných sloganoch.

“Skúste tento produkt, všetci zákazníci si ho chvália.”

“Kúp si chytrý mobil, má ho dnes už predsa každý.”

DOVOLÁVANIE SA IRELEVANTNEJ AUTORITY (CELEBRITY)

Vyzerá takto: "Musí to byť zákonite pravdou, pretože to tvrdí celebrita!" Väčšinou sa odvolávame na príslušnú spoľahlivú autoritu. Chyba nastáva vtedy, ak sa začneme vo svojom presvedčení o pravde odvolávať na irelevantnú autoritu, ktorá nie je odborníkom v danej oblasti. Je potrebné si uvedomiť, že celebrity sú často reprezentanti, nie však odborníci na danú tému (pozor na svet reklám).

"Ako uviedol dobre informovaný zdroj, vyplatí sa veriť autoritám. Zhodte svoje nadbytočné kilá rýchlo a efektívne, ako hviezdy Hollywoodu!"

TAK SA TO ROBÍ (TO JE NORMÁLNE)

Len preto, že niečo (ne)existuje/(ne)funguje nejakým spôsobom, (ne)malo by to tak byť naďalej! Nie je nič zlé na akceptovaní tradícií, zvyklostí, postupov atď. Argumentácia v prospech nejakého rozhodnutia konať, by ale nemala stáť iba na tom, že sa to tak bežne robí alebo že to tak je (nie je). Ak rečník podáva ako dôvod takéto vysvetlenie. Žiadajme si lepšie odôvodnenie.

“Tak to predsa vždy bolo a bude. Musíš to akceptovať či chceš alebo nie.”

“Študenti by tiež mali mať svoje slovo v rozhodovaní o ich škole. Nie, škola nie je demokratická organizácia a nebudeme to teraz meniť. Sú dôležitejšie veci, na ktoré by sme sa mali zamerať.”
